

Nr 60.

Godkänd av första kammaren den 9 april 1918.

Godkänd av andra kammaren den 9 april 1918.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av väckta motioner om ändrad lydelse av § 24 i förordningen om landsting den 21 mars 1862.

(Konstitutionsutskottets utlåtande nr 2.)

Till Konungen.

Vid innevarande års riksdag har genom väckta motioner, nr 22, i första samt nr 28 och 43 i andra kammaren, framställts förslag om ändrad lydelse av § 24 i förordningen om landsting den 21 mars 1862.

Sedan vid ett flertal tillfällen motioner om införande av dagtraktamente för landstingsmän avslagits av båda kamrarna eller endera av dem, beslöt riksdagen 1912 i anledning av väckta motioner sådan ändring i § 24 förordningen om landsting, att landstingsman eller suppleant, som ej bor å den ort, där landstinget hålles, skulle åtnjuta av landstingets medel i dagtraktamente under landstingets möte sex kronor. Yrkandet på rätt till dagtraktamente även för landstingsmän, boende å ort där landstinget hålles, återupptogs emellertid i motioner vid 1914 års B-riksdag (av herr Waldén m. fl.) samt vid 1916 och 1917 års riksdagar (av herr Hallén m. fl.) och vann, sedan det vid de två första tillfällena bifallits av andra kammaren, men avslagits av den första, 1917 båda kamrarnas bifall. § 24 förordningen om landsting erhöll då sin nuvarande lydelse:

»Landstingsman eller suppleant åtnjuter av landstingets medel i dagtraktamente under landstingets möte sex kronor ävensom ersättning för resekostnaden fram och åter, beräknad efter skjutslega för en häst,

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 14 saml. 26 häft. (Nr 60.)

där icke järnväg är att tillgå eller ångbåtslägenhet begagnas, men efter avgiften i andra klassens vagn på järnväg, där sådan finnes, och för en hyttplats eller, när hyttplats ej förekommer, en salongsplats på ångfartyg, där resan såmedelst sker.»

Motionerna nr 22 i första och nr 28 i andra kammaren åsyfta ingen annan ändring i nu återgivna stadgande, än att dagtraktamentet för landstingsmän och deras suppleanter höjes från sex kronor till tolv (enligt den förstnämnda) eller femton kronor (enligt den sistnämnda motionen).

Motionen nr 43 i andra kammaren avser däremot icke allenast en höjning av dagtraktamentet, utan också en omläggning i vissa hänseenden av de grunder, efter vilka det utgår. Dels föreslås i motionen, att åtskillnaden mellan landstingsmän, som bo å ort där landstinget hålles, och övriga landstingsmän skall återinföras, och påyrkas för de förra ett dagtraktamente av åtta kronor, medan dagtraktamentet för de senare sättes till tolv kronor. Dels upptages däri ånyo den vid flera föregående tillfällen — senast 1911 i en motion av herr Branting m. fl. — framförda tanken, att dagtraktamentet bör utgå icke endast under den tid landstingets möte varar, utan också under den tid som åtgår för resor till och från detsamma.

Det står för riksdagen klart, att en höjning av landstingsmännens dagtraktamente är av behovet påkallad. De förändringar, som sedan 1912 skett i det allmänna prisläget, förorsaka, att den summa, till vilken dagtraktamentet nämnda år sattes, numera icke på långt när förslår för sitt ändamål, som av nämnda års konstitutionsutskott angavs sålunda, att traktamentet borde utgöra en på sådant sätt beräknad ersättning, att landstingsman »utöver de besvär, som äro förenade med uppdraget», icke åsamkades »särskilda direkta utgifter för uppdragets fullgörande».

Riksdagen har därefter haft att taga ståndpunkt till frågan, huruvida dagtraktamentet alltjämt bör sättas till samma belopp för alla landstingsmän eller en åtskillnad göras mellan dem, som bo å sammanträdesorten, och övriga. Vid denna frågas bedömande har icke den omständigheten kunnat bliva för riksdagen avgörande, att fjolårets riksdag på konstitutionsutskottets förslag beslöt att tilldela den förra av dessa kategorier samma traktamente, som förut gällde för den senare. Frågan gällde då, huruvida dagtraktamente över huvud taget skulle tilldelas å sammanträdesorten boende landstingsmän. Riksdagen var — och är alltjämt — av den uppfattningen, att så borde ske. Men att detta traktamente sattes till samma belopp som det förut för övriga landstingsmän gällande, torde ej hava berott därpå, att riksdagen ansåg en åtskillnad

mellan de båda kategorierna principiellt ohållbar, utan endast därpå, att ett lägre belopp än sex kronor varken föreslagits eller syntes böra komma i fråga vid en ersättning av förevarande art. Då fråga nu uppstått om dagtraktamentets höjande utöver det 1917 bestämda beloppet, kan således 1917 års beslut enligt riksdagens uppfattning ej åberopas emot en sådan åtskillnad, som i sistberörda motion ifrågasatts.

För en åtgärd i denna riktning tala även positiva skäl. Det är obestridligt, att å sammanträdesorten boende personer i regel åsamka sig mindre kostnader för sitt uppdrags fullgörande än övriga. Genom ett beslut, som toge hänsyn till detta förhållande, skulle för övrigt komma att tillämpas samma princip, som vid fjolårets riksdag lades till grund för ett beslut i ett liknande fall, nämligen då arvodet för riksdagens ledamöter bestämdes.

Om riksdagen således i denna fråga ansluter sig till den uppfattning, som uttalats uti motionen nr 43 i andra kammaren, finner riksdagen sig däremot icke övertygad om behövligheten av den andra av de ändringar, som däri föreslagits beträffande grunderna för dagtraktamentets utgående. Riksdagen finner således, att dagtraktamentet alltjämt bör utgå endast för de dagar, som landstingets möte varar, och ej för de dagar, som åtgå för resor till och från detsamma.

Efter att hava tagit ståndpunkt till frågan om de allmänna grunderna för det ifrågavarande dagtraktamentets utgående har riksdagen till sist haft att besluta beträffande dettas belopp. Härvid har hänsyn tagits därtill, att ersättningen för kommunala förtroendeuppdrag, där sådan anses böra utgå, ej får sättas så hög, att — i strid med själva principen för vår kommunala självstyrelse — uppdraget blir eftersträfvansvärt för ersättningens skull. Å andra sidan har höjningen icke bort ske med sådan försiktighet, att behovet av en ny höjning inom alltför kort tid gör sig kännbart; olämpligheten av alltför ofta återkommande ändringar i ifrågavarande stadgande ligger i öppen dag. Riksdagen har med hänsyn till dessa omständigheter stannat vid den i två av ifrågavarande motioner föreslagna fördubblingen av dagtraktamentet för landstingsmän, som ej bo å den ort där landstinget hålles. Då beloppet i detta fall sättes till tolv kronor, torde det för den andra gruppen — å sammanträdesorten boende landstingsmän — lämpligen kunna, med fasthållande av den proportion, som är stadgad i fråga om riksdagsmanuarvodena, bestämmas till nio kronor.

På grund av vad sålunda anförts, har riksdagen för sin del antagit följande ändrade lydelse av § 24 i förordningen om landsting:

§ 24.

Landstingsman eller suppleant, som ej bor å den ort, där landstinget hålles, åtnjuter av landstingets medel i dagtraktamente under landstingets möte tolv kronor ävensom ersättning för resekostnaden fram och åter, beräknad efter skjutslega för en häst, där icke järnväg är att tillgå eller ångbåtslägenhet begagnas, men efter avgiften i andra klassens vagn på järnväg, där sådan finnes, och för en hyttplats eller, när hyttplats ej förekommer, en salongsplats på ångfartyg, där resan såmedelst sker. Landstingsman, som bor å den ort, där landstinget hålles, åtnjuter av landstingets medel i dagtraktamente under landstingets möte nio kronor.

Stockholm den 9 mars 1918.

Med undersåtlig vördnad.

Nr 60.

Godkänd av första kammaren den 9 april 1918.

Godkänd av andra kammaren den 9 april 1918.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av väckta motioner om ändrad lydelse av § 24 i förordningen om landsting den 21 mars 1862.

(Konstitutionsutskottets utlåtande nr 2.)

Till Konungen.

Vid innevarande års riksdag har genom väckta motioner, nr 22, i första samt nr 28 och 43 i andra kammaren, framställts förslag om ändrad lydelse av § 24 i förordningen om landsting den 21 mars 1862.

Sedan vid ett flertal tillfällen motioner om införande av dagtraktamente för landstingsmän avslagits av båda kamrarna eller endera av dem, beslöt riksdagen 1912 i anledning av väckta motioner sådan ändring i § 24 förordningen om landsting, att landstingsman eller suppleant, som ej bor å den ort, där landstinget hålles, skulle åtnjuta av landstingets medel i dagtraktamente under landstingets möte sex kronor. Yrkandet på rätt till dagtraktamente även för landstingsmän, boende å ort där landstinget hålles, återupptogs emellertid i motioner vid 1914 års B-riksdag (av herr Waldén m. fl.) samt vid 1916 och 1917 års riksdagar (av herr Hallén m. fl.) och vann, sedan det vid de två första tillfällena bifallits av andra kammaren, men avslagits av den första, 1917 båda kamrarnas bifall. § 24 förordningen om landsting erhöi då sin nuvarande lydelse:

»Landstingsman eller suppleant åtnjuter av landstingets medel i dagtraktamente under landstingets möte sex kronor ävensom ersättning för resekostnaden fram och åter, beräknad efter skjutslega för en häst,

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 14 saml. 26 häft. (Nr 60.)

där icke järnväg är att tillgå eller ångbåtslägenhet begagnas, men efter avgiften i andra klassens vagn på järnväg, där sådan finnes, och för en hyttplats eller, när hyttplats ej förekommer, en salongsplats på ångfartyg, där resan såmedelst sker.»

Motionerna nr 22 i första och nr 28 i andra kammaren åsyfta ingen annan ändring i nu återgivna stadgande, än att dagtraktamentet för landstingsmän och deras suppleanter höjes från sex kronor till tolv (enligt den förstnämnda) eller femton kronor (enligt den sistnämnda motionen).

Motionen nr 43 i andra kammaren avser däremot icke allenast en höjning av dagtraktamentet, utan också en omläggning i vissa hänseenden av de grunder, efter vilka det utgår. Dels föreslås i motionen, att åtskillnaden mellan landstingsmän, som bo å ort där landstinget hålles, och övriga landstingsmän skall återinföras, och påyrkas för de förra ett dagtraktamente av åtta kronor, medan dagtraktamentet för de senare sättes till tolv kronor. Dels upptages däri ånyo den vid flera föregående tillfällen — senast 1911 i en motion av herr Branting m. fl. — framförda tanken, att dagtraktamentet bör utgå icke endast under den tid landstingets möte varar, utan också under den tid som åtgår för resor till och från detsamma.

Det står för riksdagen klart, att en höjning av landstingsmännens dagtraktamente är av behovet påkallad. De förändringar, som sedan 1912 skett i det allmänna prisläget, förorsaka, att den summa, till vilken dagtraktamentet nämnda år sattes, numera icke på långt när förslår för sitt ändamål, som av nämnda års konstitutionsutskott angavs sålunda, att traktamentet borde utgöra en på sådant sätt beräknad ersättning, att landstingsman »utöver de besvär, som äro förenade med uppdraget», icke åsamkades »särskilda direkta utgifter för uppdragets fullgörande».

Riksdagen har därefter haft att taga ståndpunkt till frågan, huruvida dagtraktamentet alltjämt bör sättas till samma belopp för alla landstingsmän eller en åtskillnad göras mellan dem, som bo å sammanträdesorten, och övriga. Vid denna frågas bedömande har icke den omständigheten kunnat bliva för riksdagen avgörande, att fjolårets riksdag på konstitutionsutskottets förslag beslöt att tilldela den förra av dessa kategorier samma traktamente, som förut gällde för den senare. Frågan gällde då, huruvida dagtraktamente över huvud taget skulle tilldelas å sammanträdesorten boende landstingsmän. Riksdagen var — och är alltjämt — av den uppfattningen, att så borde ske. Men att detta traktamente sattes till samma belopp som det förut för övriga landstingsmän gällande, torde ej hava berott därpå, att riksdagen ansåg en åtskillnad

mellan de båda kategorierna principiellt ohållbar, utan endast därpå, att ett lägre belopp än sex kronor varken föreslagits eller syntes böra komma i fråga vid en ersättning av förevarande art. Då fråga nu uppstått om dagtraktamentets höjande utöver det 1917 bestämda beloppet, kan således 1917 års beslut enligt riksdagens uppfattning ej åberopas emot en sådan åtskillnad, som i sistberörda motion ifrågasatts.

För en åtgärd i denna riktning tala även positiva skäl. Det är obestriddt, att å sammanträdesorten boende personer i regel åsamka sig mindre kostnader för sitt uppdrags fullgörande än övriga. Genom ett beslut, som toge hänsyn till detta förhållande, skulle för övrigt komma att tillämpas samma princip, som vid fjolårets riksdag lades till grund för ett beslut i ett liknande fall, nämligen då arvudet för riksdagens ledamöter bestämdes.

Om riksdagen således i denna fråga ansluter sig till den uppfattning, som uttalats uti motionen nr 43 i andra kammaren, finner riksdagen sig däremot icke övertygad om behövligheten av den andra av de ändringar, som däri föreslagits beträffande grunderna för dagtraktamentets utgående. Riksdagen finner således, att dagtraktamentet alltjämt bör utgå endast för de dagar, som landstingets möte varar, och ej för de dagar, som åtgå för resor till och från detsamma.

Efter att hava tagit ståndpunkt till frågan om de allmänna grunderna för det ifrågavarande dagtraktamentets utgående har riksdagen till sist haft att besluta beträffande dettas belopp. Härvid har hänsyn tagits därtill, att ersättningen för kommunala förtroendeuppdrag, där sådan anses böra utgå, ej får sättas så hög, att — i strid med själva principen för vår kommunala självstyrelse — uppdraget blir eftersträfvansvärt för ersättningens skull. Å andra sidan har höjningen icke bort ske med sådan försiktighet, att behovet av en ny höjning inom alltför kort tid gör sig kännbart; olämpligheten av alltför ofta återkommande ändringar i ifrågavarande stadgande ligger i öppen dag. Riksdagen har med hänsyn till dessa omständigheter stannat vid den i två av ifrågavarande motioner föreslagna fördubblingen av dagtraktamentet för landstingsmän, som ej bo å den ort där landstinget hålles. Då beloppet i detta fall sättes till tolv kronor, torde det för den andra gruppen — å sammanträdesorten boende landstingsmän — lämpligen kunna, med fasthållande av den proportion, som är stadgad i fråga om riksdagsmannanarvodena, bestämmas till nio kronor.

På grund av vad sålunda anförts, har riksdagen för sin del antagit följande ändrade lydelse av § 24 i förordningen om landsting:

§ 24.

Landstingsman eller suppleant, som ej bor å den ort, där landstinget hålles, åtnjuter av landstingets medel i dagtraktamente under landstingets möte tolv kronor ävensom ersättning för resekostnaden fram och åter, beräknad efter skjutslega för en häst, där icke järnväg är att tillgå eller ångbåtslägenhet begagnas, men efter avgiften i andra klassens vagn på järnväg, där sådan finnes, och för en hyttplats eller, när hyttplats ej förekommer, en salongsplats på ångfartyg, där resan såmedelst sker. Landstingsman, som bor å den ort, där landstinget hålles, åtnjuter av landstingets medel i dagtraktamente under landstingets möte nio kronor.

Stockholm den 9 mars 1918.

Med undersåtlig vördnad.
